

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Освітня програма	38605 Екологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

03.04.2025 р.

Справа № 0218/АС-25

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 10 "Природничі науки" у складі:

Голуб Олександр Андрійович – головуючий,

Білоус Оксана Іванівна,

Гасюк Іван Михайлович,

Дмитрів Григорій Степанович,

Заячук Мирослав Дмитрович,

Максименко Надія Василівна,

Міронова Наталія Геннадіївна,

Мудрак Олександр Васильович,

Погребняк Володимир Григорович,

Сонько Сергій Петрович,

Трохимчук Андрій Дмитрович,

Тяпкін Олег Костянтинович,

за участі запрошених осіб:

Федоряк Марія Михайлівна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	38605
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 12, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

☒ підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

☐ наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

☐ наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Аналіз

У цьому розділі ГЕР надає оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Аналізу» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності за критерієм, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію

Критерій 1. Проектування освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання затверджуються закладом вищої освіти і мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Освітньо-наукова програма (ОНП) «Екологія» має відповідність вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН №1421 від 23.12.2021. Передбачені Стандартом компетентностей випускника рівня доктор філософії, як загальні ЗКО1-ЗКО2, так і спеціальні СКО1-СКО6 беззаперечно можуть бути сформовані під час опанування завдань, передбачених обов'язковими освітніми компонентами (ООК) ОНП. Нормативний зміст підготовки майбутніх докторів філософії, сформульований у термінах результатів навчання – РНО1-07 повною мірою реалізуються ООК, передбаченими для опанування ОНП. Кожному ПРН і компетентності приділено належну увагу для забезпечення повноти формування і досягнення відповідно. Наприклад, РНО4 «Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни, дотичні до предметної області екології у закладах вищої освіти», повною мірою забезпечується викладанням ОКО4 «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО», що формує теоретичні основи педагогічної майстерності та ОКО7 «Асистентська педагогічна практика», що згідно з програмою практики і Положенням ЧНУ про педагогічну (асистентську) практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, яке передбачає пасивну та активну частини практики. Саме під час активної частини практики формується компетентність викладати дисципліни. Детальний аналіз змісту робочих навчальних програм підтверджує коректність матриць відповідності. Подана на акредитацію ОНП має чітко визначений фокус – унікальність напрямку наукових досліджень – усебічне вивчення життєвих циклів запилювачів у різних умовах існування в широкому сенсі екосистемних послуг. Тож наявність, додаткових, порівняно із Стандартом, компетентностей і результатів навчання сприяли б широкому визнанню особливості цієї ОНП. Рекомендується під час наступного перегляду ОНП розглянути доцільність формування компетентностей і результатів навчання, які б додатково висвітлювали унікальність програми.

2. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів

Професійний стандарт відсутній. ОНП «Екологія» не передбачає присвоєння професійної кваліфікації.

3. Освітня програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти

ОНП «Екологія» має чітко визначену мету: «Підготовка висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних фахівців з екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування, конкурентоспроможних у вітчизняному та міжнародному науково-освітньому просторі, здатних самостійно проводити власні наукові дослідження для вирішення комплексних екологічних проблем та здійснювати науково-педагогічну діяльність з

використанням інноваційних підходів”, яка відповідає: 1) по-перше – інтегральній компетентності доктора філософії зі спеціальності 101 “Екологія”, передбаченій Стандартом; 2) по-друге – місії та стратегічним завданням закладу, що визначені Стратегічним планом розвитку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (2025-2029 рр.). Стратегією розвитку ЧНУ задекларовано місію, що полягає у наданні якісної освіти, здійсненні актуальних досліджень, збереженні наукової еліти, співпраці з суспільством і бізнесом. Також візія ЧНУ – центр інноваційної освіти та наукових досліджень. Отже, мета ОНП “Екологія” та стратегія розвитку закладу вищої освіти (ЗВО) відчутно корелюють.

4. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін

Стейкхолдери і випускники обізнані з особливостями ОНП “Екологія”, її метою та відповідності визначених ПРН вимогам роботодавців, їх достатності для подальшої успішної практичної діяльності. Так, Буликом Романом Євгеновичем, завідувачем кафедри біології та генетики Буковинського державного медичного університету відзначено факт абсолютної задоволеності ефективністю роботи двох співробітників кафедри, які є кандидатом біологічних наук і доктором філософії зі спеціальності 101 «Екологія» і випускниками аспірантури ЧНУ. Було підтверджено урахування позицій стейкхолдерів, що здійснюється в ЧНУ через обговорення ОНП на засіданнях робочої групи та на засіданнях кафедри екології та біомоніторингу. Стейкхолдери Гаврилець Н.І., Гунчак М.В., Семенчук В.Г., Делі О.Ф. та інші підтвердили факти залучення стейкхолдерів до процесів перегляду і вдосконалення ОНП “Екологія”. Випускники ОНП “Екологія” Брушнівська Л.В., Тимчук К.Ю., Шкоробець О.О. підтвердили факт їх залучення до процесів удосконалення ОНП. Здобувачі вважають зміст освітньої складової достатнім для формування комплексу навичок необхідних для здійснення подальшої професійної діяльності. Подані протоколи засідань кафедри підтверджують той факт, що представники академічного середовища ЗВО залучаються як стейкхолдери до процесу оновлення, перегляду та вдосконалення ОНП. Наприклад, у 2024 році (протокол засідання кафедри №18 від 29.05.2024) після проходження асистентської практики аспіранти внесли ряд пропозицій з удосконалення методології реалізації завдань практики. Загалом внесок стейкхолдерів у формування мети програми і ПРН оцінити неможливо, так як визначення ОНП “Екологія” відповідають стандарту. Разом з тим, наявність в матеріалах обговорення ОНП аналітичних звітів за результатами розгляду проєктів сприяла б систематизації змін.

5. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки, спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Мета ОНП “Екологія” і ПРН відповідають Стандарту вищої освіти. Особливість ОНП визначається галузевим і регіональним контекстом, адже роль Чернівецької області в розвитку та збереженні такої важливої аграрної сфери як садівництво зростає. Державні, науково-дослідні, агрохолдинги та професійні об’єднання регіону за профілем ОНП мають вакансії для роботи фахівців-екологів здатних до системної науково-дослідницької діяльності. Стейкхолдери відмітили, що випускники, які в них працюють на достатньому рівні володіють методами інноваційно-практичної діяльності, іноземною мовою, методами екологічних досліджень та обробки інформації, а цілі і зміст ОНП, якість підготовки випускників, рівень їх знань і вмінь відповідає сучасним вимогам ринку праці та тенденції розвитку галузі. ОНП сформована на базі детального вивчення досвіду українських університетів: “Львівська політехніка”, КНУ ім. Т.Г. Шевченка, НУБіП, ІФНТУНГ. В ній аналізувався зв’язок освітньої і наукової діяльності, зміст обов’язкових ОК, цілі і фокус, принципи побудови структурно-логічної схеми підготовки. Враховано досвід закордонних університетів серед яких пріоритет надано закладам із якими налагоджено активну наукову співпрацю – університету Палацького м. Оломоуц (Чехія), Шведського університету сільськогосподарських наук, університету Гронінгена (Нідерланди), університету Карла Франценса (Австрія). Іржі Даніхлік – співробітник університету Палацького і Вейшнас Флеммінг – представником університету Гронінгена, підтвердили відповідність змісту ОНП та напряму наукових досліджень сучасним трендам розвитку класичної екології.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Загальний обсяг освітньої складової ОНП “Екологія” складає 39 кредитів ЄКТС, що також відображено в навчальному плані і відповідає п.21 Постанови КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>) і Стандарту вищої освіти. Обсяг обов’язкових ОК, спрямованих на забезпечення загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, становить 29 кредитів ЄКТС (74,4%), що є достатнім для виконання вимог стандарту. На дисципліни, що обираються здобувачами вищої освіти,

відводиться 10 кредитів ЄКТС (25,6%), при мінімальному показнику 25%, що також задовольняє вимогам законодавства.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів

Зміст ОНП «Екологія» має чітку структуру. Обов'язкові ОК і практична підготовка – 29 кредитів ЄКТС, варіативна – 10 відповідно. ОК взаємопов'язані чіткою логічною структурою, основною метою якої є візуалізація процесу забезпечення досягнення ПРН та взаємозв'язку результатів навчання з компетентностями майбутніх фахівців. Під час аналізу структурно-логічної схеми освітньої складової ОНП помічено дрібну технічну помилку яка не впливає на сутність розуміння схеми – дисципліна Філософія і методологія науки з'єднана лінією з результуючою, що спрямована на цикл професійно-наукової підготовки, натомість має бути з'єднана направленою стрілкою. Логіку схематичної побудови відображено у матриці відповідності компетентностей ОК, ПРН ОК. Кожен ПРН охоплений змістом програми і може бути досягнутим. Проведений аналіз навчального плану та ОНП 2023 року, дозволив підтвердити актуальність інформації щодо змісту навчання фахівців за ОНП «Екологія» відповідно до відомостей про самооцінювання. Індивідуальні навчальні плани здобувачів кожного року вступу, факт присутності всіх ОК у формі і обсязі відповідно до ОНП – підтверджено. Форма атестації здобувачів, передбачена ОНП відповідає Стандарту.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Усі ОК мають чітку відповідність цілям ОНП «Екологія». Введення до вибіркової частини низки дисциплін прикладного значення відповідно тематики наукових досліджень аспірантів сприяє підсиленню процесів опанування спеціальними компетентностями. Зміст ОНП чітко структуровано: 1) ОК формують загальнонаукові, мовні компетенції та універсальні навички дослідника; 2) ОК формують фахові компетентності, у тому числі – педагогічного спрямування; 3) тематико-орієнтовані вибіркові ОК. Аналіз робочих програм навчальних дисциплін і силабусів свідчать про те, що зміст ОНП відповідає предметній області – класичній екології.

4. Структура і зміст освітньої програми передбачають можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

ОНП підготовки докторів філософії та навчальний план у своїй структурі забезпечують можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) здобувачів за рахунок вибірових ОК. Процедура вільного вибору здобувачами всіх рівнів вищої освіти в ЧНУ деталізована в «Положенні про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ЧНУ ім. Ю. Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/42idlnj3/polozhennia-pro-pidgotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii.pdf>). Індивідуальний план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта (здобувача) в обсязі, що становить не менш як 25 % кількості кредитів ОК ЄКТС. Переліки вибірових ОК відповідають тематиці досліджень аспірантів, принципам альтернативності, академічної відповідальності (неприпустиме нав'язування певних вибірових дисциплін в інтересах кафедр чи окремих стейкхолдерів). Зміст вибірових ОК відповідає вимогам: актуальність, науковість, дослідницький характер, зв'язок з практикою, врахування науково-дослідницької діяльності аспірантів та наукових керівників. За зміст та реалізацію вибіркової дисципліни в освітньому процесі несуть відповідальність викладач, гарант ОНП і завідувач кафедри, за якою закріплено викладання відповідної дисципліни. Кафедра, за якою закріплений аспірант, упродовж двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури доводить до відома аспірантів перелік дисциплін за вільним вибором. Аспіранти ОНП «Екологія» здійснюють вибір 2 ВОКів з 12. Пропозиції позначені презентацією і силабусом. Ознайомившись з переліком дисциплін за вільним вибором, аспіранти вносять обрані дисципліни до вибіркової частини індивідуального плану. Завідувач аспірантури узагальнює інформацію про вибір аспірантами навчальних дисциплін, формує списки груп для вивчення тих чи інших вибірових дисциплін. Аспіранти обізнані з процесами вибору дисциплін в ЧНУ. Вони зазначили, що вони самі можуть пропонувати дисципліни до складу вибірових і перелік цих ОК не обмежується каталогом, що є на сторінці кафедри екології та біомоніторингу.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка аспірантів, як свідчать робочі програми дисциплін, передбачена змістом, цілями, результатами навчання кожного ОК ОНП. Навчальним планом і ОНП 2023 року передбачено – проходження асистентської педагогічної практики обсягом 4 кредити (тривалістю 180 годин) у другому семестрі на першому році навчання. Програма дисципліни «Асистентська педагогічна практика» відповідає вимогам «Положення про педагогічну (асистентську) практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії» (<https://www.chnu.edu.ua/media/osglw4gb/polozhennia-pro-pedahohichnu-asystentsku-praktyku-doktora-filosofii.pdf>).

Теоретичну складову викладацької практики забезпечує обов'язкова навчальна дисципліна «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО». Аспіранти різних років навчання після успішного завершення навчання на ОНП, захисту кваліфікаційної роботи мають бажання пов'язати власне життя з викладацькою діяльністю в сфері вищої освіти. Вони вважають викладацьку практику невід'ємним елементом ОНП. Здобувачі безпосередньо та самостійно були залучені до процесу проведення навчальних занять.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок

Реалізація навчального процесу забезпечує належний рівень опанування soft skills навичок. Аспіранти, що навчаються на ОНП, а також роботодавці підтвердили достатній рівень комунікативності випускників, їх адаптивності, дослідницьких навичок, навичок з управління проектами, здатності розв'язувати комплексні інноваційні завдання. ЗВО надано підтвердження системної участі аспірантів у заходах, що сприяють формуванню та закріпленню м'яких навичок – це і проекти і семінари і міжнародні програми і зустрічі. Інформація систематизована в системі НА під назвою «Запити soft skills@ за покликанням (<https://office.naqa.gov.ua/e0391287-a2dc-497c-bf79-beed87de2279>)».

7. Обсяг окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає законодавству, фактичному навантаженню здобувачів, та програмним результатам навчання

Розподіл обсягів ОНП у частині ОК, згідно аналізу її структури і змісту, є цілком реалістичним. Дисципліни, яким було б присвоєно недостатню або надмірну кількість кредитів – відсутні. Загальний обсяг ОНП, обсяг обов'язкових та вибіркових ОК відповідає нормативним вимогам і фактичному навантаженню аспірантів. Аудиторна складова ОК загалом для ОНП становить 32,4 %. Відповідно обсяг самостійної роботи ОК загалом для ОНП становить 67,6 %. Загалом обсяг навчальної складової у розрахунку на 1 кредит ЄКТС для усіх дисциплін навчального плану разом складає більше ніж 8 годин. За планом існує значна розбіжність в обсягах аудиторної складової: так відповідний обсяг для ОК «Академічне письмо і риторика іншомовного спілкування складає 66%, у той час як для усіх інших ОК – 33%. Така розбіжність не є випадковою – це позиція академічного персоналу, керівництва ЗВО, основних стейкхолдерів і, найголовніше, самих здобувачів. Перевантаження здобувачів під час семестру не допускається. На контроль за цим в ЧНУ спрямовані такі заходи: опитування аспірантів викладачами під час освітнього процесу; опитування випусковою кафедрою та відділом забезпечення якості освіти, що контролюють якість освіти, аналіз результатів складання аспірантами семестрового контролю.

8. Структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми або узгоджені із завданнями та особливостями дуальної форми здобуття освіти (у разі реалізації цієї форми на освітній програмі)

Практикоорієнтованість ОНП “Екологія” повною мірою забезпечується ОК. Структура ОНП передбачає виконання практичних завдань в обсязі 266 годин на протигагу лекційній компоненті в 100 годин. Такий вид роботи здобувачів розрахований на узагальнення здобутих теоретичних та практичних знань і умінь, а також для набуття професійного досвіду та підготовки які є необхідними фахівцю для подальшої професійної діяльності. Навчальним планом передбачено також проходження асистентської педагогічної практики обсягом 4 кредити (тривалістю 180 годин). Цей ОК4 забезпечує практичну складову формування у здобувачів педагогічної майстерності, що передбачено Стандартом ВО. Отже, рівень пратикоорієнтованості ОНП можна вважати достатнім. Представники Буковинської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Карпатського регіону і Придніпровської дослідної станції садівництва Інституту садівництва НААН було зазначено, що переважну частину активного вегетативного періоду аспіранти кафедри проводять у польових дослідженнях на території дослідних ділянок. Рекомендується гаранту ОНП під час чергового перегляду ОНП надати такій роботі здобувачів офіційності через запровадження науково-дослідницької (польової) практики. Дуальна форма освіти в процесі підготовки здобувачів вищої освіти за даною ОНП не застосовується.

9. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

ОНП “Екологія” орієнтована на формування компетенцій, які можуть доповнити і реалізувати досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1. Ця ОНП – суцільна програма сталого розвитку - зокрема, це: ціль 1 (бідність) – підвищення ефективності екосистемних послуг; ціль 2 (голод) – як аспект розв'язання проблеми втрат запилювачів; ціль (добробут) – якісна продукція рослинництва – здоровий спосіб життя; ціль 4 (якісна освіта) – загальна візія ЧНУ; беззаперечно цілі 11-15; ціль 17 (глобальне партнерство) – як наслідок міжнародного наукового співробітництва. Загалом, під час реалізації ОНП університет сприяє гендерній рівності у сфері освіти та забезпечує рівний доступ до неї уразливих груп населення, зокрема людей з інвалідністю, що відповідає пп. 4.3, 4.5 резолюції Генасамблеї ООН та цілі 4 Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою укладені відповідно до Умов (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Уся інформація необхідна для вступу на навчання інтегрована на вкладці «Абітурієнту» центральної сторінки сайту ЗВО (<https://www.chnu.edu.ua/universitytet>). Правила прийому до аспірантури ЧНУ у 2024 році розміщені на вкладці «Правила прийому» (<https://www.chnu.edu.ua/abituriientu/pravylyla-priyomu/aspirantura-ta-doktorantura>) та визначають умови, строки і порядок прийому, перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, вимоги до рівня освіти вступників, порядок проведення конкурсного відбору та зарахування на навчання. Правила прийому охоплюють основні аспекти вступної кампанії від загальних положень до забезпечення відкритості та прозорості під час прийому. Правила прийому також містять додатки, які деталізують окремі аспекти вступної кампанії, зокрема: перелік акредитованих та неакредитованих спеціальностей, таблиці переведення тестових балів, порядок подання та розгляду мотиваційних листів, особливості прийому на навчання іноземців тощо. Аналіз Правил прийому свідчить, що вони не містять дискримінаційних положень, інформація про рівні умови вступу та спеціальні умови для окремих категорій вступників міститься в розділі VII Правил прийому до аспірантури ЧНУ у 2024 році.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують її особливості

Правила прийому до аспірантури ЧНУ у 2024 році враховують особливості ОНП «Екологія». Для вступу на навчання за цією ОНП на третій освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачено проведення вступного іспиту зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 101 «Екологія») та додаткового вступного випробування для осіб, що мають ОС магістра з іншої галузі знань. Програма вступного іспиту зі спеціальності (https://www.chnu.edu.ua/media/jwcjphqm/101_-_prohrama-asp.pdf) включає перелік питань, які відповідають особливостям ОНП, а саме: основи екології та сталий розвиток, концепція екосистемних послуг, динаміка біоценозів, урбоекологія, урбаністика. Форма проведення іспиту – тестування, що дозволяє перевірити рівень теоретичних знань вступників, необхідних для опанування цієї ОНП.

3. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються. Процедура та прийняті рішення про визнання належним чином документуються відповідно до законодавства

Відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/sbjpqmbc/polozhennia-pro-akademichnu-mobilnist-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu-2024.pdf>), визнання результатів міжнародної освітньої академічної мобільності здобувачів вищої освіти здійснюється на основі кредитів ЄКТС, процедуру визнання та зарахування результатів проводить деканат факультету спільно з навчальним і міжнародним відділами, підтвердженням є Довідка про виконання міжнародної академічної мобільності або інший аналогічний документ, кредити ЄКТС використовуються для встановлення факту виконання кваліфікаційних вимог для здобуття ступеня. Визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, у ЧНУ регламентується Положенням про порядок переведення, відрахування, переривання навчання, поновлення та перезарахування програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://www.chnu.edu.ua/media/jsqrlrzl3/polozhennia-pro-perevedennia-vidrakhuvannia-pereryvannia-navch-popolnennia-doktora-filosofii-pdf.pdf>). Положення чітко визначає порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці. Процедура є зрозумілою та доступною для учасників освітнього процесу. Здобувачі освіти обізнані щодо можливостей проходження стажування, навчання за програмами академічної мобільності. Ураховуючи контингент – 7 осіб чоловічої статі з 8 здобувачів, академічна мобільність за ОНП не була реалізована. Це дозволяє рекомендувати активізацію академічної мобільності серед здобувачів цієї ОНП, у тому числі шляхом пошуку форм мобільності, які не передбачають обов'язкового виїзду за межі України.

4. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать законодавству, є доступними для всіх учасників освітнього процесу

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті відкриті для всіх учасників освітнього процесу ЗВО. Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultatativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) чітко визначає підстави і вимоги до процедур визнання результатів неформального та/або інформального навчання. Аналізуючи процедуру визнання результатів неформальної та інформальної освіти, описану у Порядку, Процедура визнання результатів неформальної освіти відносно частин та елементів окремого ОК є досить складною і багатоетапною. Така детальна процедура може бути стримуючим фактором для здобувачів, які хотіли б скористатися можливістю визнання результатів неформальної/інформальної освіти. До того ж Порядком уведено обмеження обсягу врахування – не більше 25% змісту дисципліни. Загалом офіційно зареєстрованої практики урахування результатів неформальної освіти на ОНП «Екологія» третього (освітньо-наукового) рівня не було. Рекомендується більш широке впровадження елементів неформальної освіти, зокрема заохочення студентів до опанування курсів на платформах дистанційного навчання, участі у семінарах, тренінгах та розглянути можливість спрощення Процедури визнання результатів неформальної освіти в межах окремої дисципліни.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Аналіз**1. Освітній процес відповідає вимогам законодавства. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі мети та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи**

Усі види навчальних занять, засоби і технології навчання за ОНП, а також освітній процес відповідає ЗУ «Про вищу освіту», «Положенню про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича» (<https://surl.li/yanoay>) та «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>). Положеннями передбачено підготовка за очною, вечірньою і заочною формами навчання здобувачів. Найпоширенішими є лекції, практичні та лабораторні роботи, семінарські заняття, здійснюється педагогічна (асистентська практика). Відповідно до положення (п.4.3, <https://surl.li/eupymx>) обсяг аудиторного навантаження складає не менше ніж 1/4 від загального обсягу дисципліни. До проведення навчальних занять запрошуються гостьові лектори та викладачі інших ЗВО. Наприклад, у 2022 році завідувач кафедри загальної та прикладної екології і зоології ЗНУ проф. Рильський О.Ф. (<https://surl.li/ufhnav>), у 2019 році проф. Шведського університету к.с.-г.н. Ангельстам П. (<https://surl.gd/vhnptn>). Форми і методи навчання, а також критерії оцінювання за кожною ОК зазначені у всіх робочих програмах всіх ОК, які розміщені у відкритому доступі за посиланням <https://surl.li/wcnyeb>. Кожна РП має розділ "5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни", в якому чітко наведено розподіл балів за кожною темою, практичним заняттям (за наявності), індивідуальним завданням, а також наведено градацію балів для підсумкового оцінювання (залік чи іспит від 0 до 40-50 балів) Для всіх ОК також розміщені силабуси та для вибіркового ОК додатково презентації курсу. Додатково для викладання навчальної дисципліни можуть використовуватися такі освітні технології: онлайн-платформа для навчання Moodle, Google Meet, корпоративна пошта і мобільні додатки для комунікації з викладачами. Відповідно до п. 3.4 «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти» (<https://surl.li/imqgen>) визначає студентоцентроване навчання провідною технологією навчання здобувачів. Аспіранти вільні у виборі форм навчання, вибіркового ОК і тем дисертаційних робіт, керівника дисертаційної роботи, а також беруть участь у обговоренні ОНП. Індивідуальна освітня та наукова траєкторія аспірантів закріплена в індивідуальних планах. За результатами анонімних опитування аспірантів (<https://surl.li/zhfsle> та <https://surl.li/wtlgh>), підтверджується високий рівень їхнього задоволення методами і засобами викладання ОК, прозорістю критеріїв оцінювання. Загалом, форми і методи навчання сприяють досягненню заявлених цілей та результатів навчання. Вони відповідають принципам академічної свободи та студентоцентрованого підходу.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі робочої програми навчальної дисципліни, силабуса)

НПП на першому занятті ознайомлюють здобувачів про цілі, зміст та очікувані результати навчання, порядок і критерії оцінювання у межах ОК. На сторінці кафедри (<https://surl.li/wcnyeb>) розміщені РП усіх ОК, в яких наведені цілі, зміст, компетенції і ПРН, порядок і методи оцінювання, критерії оцінювання, методи контролю і порядок нарахування балів за кожним методом оцінювання. За різними дисциплінами передбачені різні види контрольних заходів, за які нараховуються бали в змістовних модулях, що свідчить про достатній рівень академічної свободи НПП. Наприклад, ОК «Проектний менеджмент» передбачає виконання проекту (40 балів із 100), а ОК «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО» до кожної теми передбачає завдання (підготовка есе, презентацію, план та ін.). Розподіл балів між змістовними модулями у різних ОК є диференційованим. Всі робочі програми ОК погоджені гарантом ОНП, завідувачем кафедри, затверджені науково-методичною радою ЧНУ. За результатами аналізу веб-сторінок ЧНУ і кафедри екології та біомоніторингу було встановлено, що здобувачам освіти своєчасно та в доступній формі надається інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку і критеріїв оцінювання, розкладу занять (<https://surl.li/hcuxqj>), заліків та іспитів (<https://surl.li/mkeqop>).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та мети освітньої програми

На ОНП забезпечується поєднання навчання і наукових досліджень. Аспіранти залучені до виконання наукових та міжнародних проектах кафедри, зокрема ДРН⁰0121U105597 «Оцінка екосистемних послуг і асоційованих факторів ризику на градієнтах ландшафтних умов у цілях сталого розвитку», ДРН⁰0122U001217 «Моніторинг і оптимізація екосистемних послуг в умовах деструктивних агровиробничих впливів на засадах концепції соціоекологічної системи», міжнародної теми ЄС «Horizon Europe» (2023-2027 рр.). Навиком дослідницької діяльності сприяє вивчення ОК «Організація наукової діяльності: Наукова діяльність у міжнародному вимірі», «Проектний менеджмент», «Інструменти і технології аналізу екологічних даних», «Новітні тренди в сучасній екології». Результати наукової діяльності аспірантів підтверджується публікаціями на конференціях та у наукових журналах, що відображено у індивідуальних планів здобувачів. Аспіранти мають змогу безкоштовно опублікувати статті у фаховому журналі «Науковий вісник Чернівецького університету. Біологія (Біологічні системи)». Результати наукової роботи аспірантів впроваджуються на підприємствах та в організаціях, про що є акти впровадження (<https://surl.li/ufsvrv>). Наукова складова реалізується і при виконанні рефератів, презентацій, проектів, індивідуальних науково-дослідних завдань з навчальних дисциплін, які наближені до тематики наукового дослідження. Позитивною умовою для здійснення наукової роботи аспірантів є наявність сучасної лабораторної бази ЧНУ.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) систематично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

НПП, які задіяні у викладанні на ОНП, щорічно початку кожного року оновлюють зміст своїх ОК з урахуванням наукових досягнень, сучасних практик та власного досвіду науково-практичної діяльності. Відповідно до п. 3.3 «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЧНУ» (<https://www.chnu.edu.ua/media/032exesg/polozhenniaszyavo.pdf>) викладачі враховують сучасні практики, вимоги ринку праці та розвиток знань шляхом коригування і перегляду концептуальних підходів і методики викладання дисциплін. Оновлення змісту програм на ОНП здійснюється з урахуванням досвіду участі НПП у міжнародних проектах моніторингу втрат бджолиних колоній під егідою COLOSS, участь у міжнародному проєкті «RestPoll: Відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах на основі мультипартисипативного підходу за рамковою програмою ЄС «Horizon Europe» (2023-2027 рр.), що відображено у ОК «Організація наукової діяльності: наукова діяльність у міжнародному вимірі» та ВК «Моніторинг втрат бджолиних колоній», «Проектна діяльність в університетах», «Теоретичні та практичні аспекти збереження запилювачів». Також в ОК відображені результати наукової діяльності НПП, результати дисертаційних досліджень (Жук А.В.) та міжнародних стажувань, підвищення кваліфікації. Зміни і доповнення, які вносяться до змісту і структури ОК, узгоджуються з гарантом ОНП, розглядаються на засіданнях кафедри і затверджуються методичною радою ННІ БХБ перед початком нового навчального року. У більшості проаналізованих РП ОК подані сучасні джерела інформації, однак в РП ОК1 «Філософія та методологія науки» зустрічаються джерела 1992, 1996 та 2001 років. У РП ОК2 «Академічне письмо і риторика іншомовного спілкування», ОК3 «Організація наукової діяльності: Наукова діяльність у міжнародному вимірі», ОК 6 «Новітні тренди в сучасній екології» відсутні літературні джерела авторства НПП, які їх викладають.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти

У ЧНУ інтернаціоналізація освітньої діяльності задекларована у Стратегії інтернаціоналізації ЧНУ (<https://surl.li/mxlqpv>), Стратегічному плані розвитку ЧНУ на 2025-2029 рр. (<https://surl.li/bkvkfx>) і передбачає прийом на навчання та інтеграція іноземних студентів; інтернаціоналізацію курсів і навчальних програм; зміцнення студентських та викладацьких обмінів. Інтернаціоналізація на ОНП здійснюється також шляхами: міжнародних стажувань викладачів (наприклад, проф. Руденко С.С., Університет м. Грац, Австрія, 2018; Жук А.В., Університет Палацького, Чехія, 2019; проф. Федоряк М.М., Університет Гронінгена, Нідерланди, 2022); участі у міжнародних проєктах і грантах (Федоряк М.М., проєкт «Оптимізація аналізу та навчання задля сталих ландшафтів», Швеція, Норвегія, 2022; Жук А. В., Міжнародний виїзний воркшоп, Румунія, 2018); участі НПП у редколегіях міжнародних журналів; участі здобувачів у виконанні окремих етапів міжнародних проєктів. Завдяки міжнародним проєктам, які здійснюються на кафедрі (RestPoll: ЄС «Horizon Europe») та наукової діяльності НПП інтегровані у міжнародну наукову спільноту, що підтверджується також участю іноземних колег на зустрічі із стейкхолдерами (Іржі Даніхлік, Університет Палацького в Оломоуці, Чехія). Викладачі і здобувачі мають доступ наукових текстів закордонних наукових журналів та наукометричних баз, таких як Web of Science, Scopus. Право на академічну мобільність передбачено «Положеннями про організацію освітнього процесу...» (<https://surl.li/yanoay>) і «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу...» (<https://surl.li/idwsnd>). Однак здобувачі не були залучені до проєктів міжнародної академічної мобільності у напрямку практичного навчання.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому та оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів і критерії оцінювання здобувачів освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачами результатів навчання та своєчасно до них доводяться. Документом, який регламентує форми контрольних заходів і критерії оцінювання «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича» (<https://surl.li/yanoay>) та «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>). Відповідно до п. 5.2 положення (<https://surl.li/eupymx>) контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль (освітня складова підготовки), проміжну і щорічну атестацію. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються РП навчальних дисциплін, які оприлюдненої на сайті кафедри за посиланням (<https://surl.li/xixgqa>) і доводяться до відома аспірантів на першому занятті. Підсумковий контроль включає семестровий контроль і атестацію аспірантів. Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену або заліку з конкретної ОК в обсязі навчального матеріалу, визначеного РП навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним планом аспіранта, розкладом сесії. Рівень засвоєння навчального матеріалу кожного ОК визначається за 100-бальною оціночною шкалою, національною та за

шкалою ЄКТС: 90–100 балів – “відмінно”; 70–89 балів – “добре”; 50–69 балів – “задовільно”; 0–49 балів – “незадовільно” (відповідно до п.5.3 положення <https://surl.li/eupymx>). В ЧНУ також розроблено «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» <https://surl.li/xeresk>, яке регламентує вимоги до організації і проведення поточного, семестрового контролю та систему оцінювання результатів навчання здобувачів усіх рівнів вищої освіти. Атестація аспірантів проводиться двічі на рік по закінченню кожного з семестрів підготовки. Прозорість і зрозумілість форм контролю, які використовуються впродовж вивчення ОК, досягається своєчасним обов'язковим інформуванням здобувачів на 1 занятті, а також результатами анкетування здобувачів (<https://surl.li/wtllgh>). Здобувачі підтвердили, що упродовж провадження освітньої діяльності за ОНП “Екологія” випадків оскарження об'єктивності викладачів, конфлікту інтересів не виникало.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності). Результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Згідно зі Стандартом вищої освіти України третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 101 Екологія (<https://surl.li/skxuek>) атестація здобувачів ступеня доктора філософії з екології здійснюється у формі публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій раді. В ЧНУ процедура атестації аспірантів регламентується «Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії» (<https://surl.li/kzqprh>), яке регулює питання утворення разової спеціалізованої вченої ради Університету та присудження ступеня доктора філософії, а також скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження зазначеного ступеня. Відповідно стандарту ВО дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. В ЧНУ розроблено «Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату...» (<https://surl.li/wodvjk>), яке передбачає обов'язкову перевірку дисертацій (п.7.5), рекомендована схожість (порогове значення). Overall Similarity не більше 10% (додаток 2), а також аналіз результатів перевірки експертами. Також дисертація має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів (у тому числі щодо наукової складової освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії), що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів (зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

На підставі аналізу нормативно-правової бази ЗВО процедура проведення контрольних заходів та оцінювання у ЧНУ регламентується: «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича» (<https://surl.li/yanoay>) і «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>), «Положенням про контроль та систему оцінювання результатів навчання здобувачів...» (<https://surl.li/xeresk>), Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії (<https://surl.li/ijqadm>). Зазначені документи оприлюднено на веб-сайті Університету у відкритому доступі зі зручною системою пошуку (<https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normativni-dokumenty>) У всіх РП до ОК наведено вичерпну інформацію щодо критеріїв оцінювання за видами окремих робіт (практичні роботи, теоретична частина, індивідуальні завдання та ін.). Об'єктивність екзаменаторів забезпечується: однаковими умовами для всіх здобувачів і відкритістю інформації про ці умови, єдиними критеріями оцінки. Оскарження результатів підсумкового контролю передбачено «Положенням про апеляцію на результати підсумкового контролю знань...» (<https://surl.li/usdhiz>). Також «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>) також передбачає процедуру ліквідації академічної заборгованості та академічної різниці аспірантів (розділ 6) та процедура апеляції на результати атестації аспірантів (розділ 7), яка дозволяє оскаржити результати контрольних заходів та регламентує процедуру розгляду заяв аспірантів щодо оцінювання результатів як поточного, так і семестрового контролю у формі заліку чи екзамену. Впроваджені процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів прописані у «Положенні про засади безконфліктних комунікацій...» (<https://surl.li/ijtipf>), «Правила академічної доброчесності» (<https://surl.li/rqcvhb>), «Етичному кодексі ЧНУ» (<https://surl.li/rslrjr>). Інтерв'ювання здобувачів освіти показало їх обізнаність з зазначених питань та відсутність прикладів конфлікту інтересів та прикладів оскарження результатів на цій ОНП.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Аналіз документів ЗВО показав, що у ЧНУ визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яка міститься у наступних документах на офіційному сайті: «Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://surl.li/qeleuv>); «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://surl.li/sdcpnv>); «Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://surl.li/wodvjk>); «Положення про постійну комісію з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту Вченої ради ЧНУ» (<https://surl.li/zfckhl>). ЗВО є учасником проекту AcademIQ «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» і популяризує академічну доброчесність у двох вимірах: через проведення просвітницьких заходів та здійснення моніторингу щодо її дотримання. Відповідно до п. 3.1 «Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату...» (<https://surl.li/wodvjk>) перевірки на академічний плагіат підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів всіх рівнів вищої освіти; рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів; дисертаційні роботи і автореферати на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду спеціалізованою вченою радою. Уповноважені особи здійснюють перевірку текстів та рукописів на схожість за допомогою технічних засобів (StrikePlagiarism і Turnitin) та надають науковому

автору/керівникові експертний висновок. Результати перевірки тексту на унікальність мають рекомендаційний характер і є лише допоміжним матеріалом для забезпечення роботи експертної ради на рівні структурного підрозділу. Популяризація академічної доброчесності здійснюється відповідно плану заходів з популяризації академічної доброчесності (<https://surli.cc/iptxxp>). В університеті функціонує постійна комісія з питань академічної доброчесності. Серед здобувачів освіти також здійснюється роз'яснювальна робота НПП, науковими керівниками аспірантів, органами студентського самоврядування, на семінарах кафедри екології і біомоніторингу (наприклад, <https://surli.li/cyupri>), а також сайті кафедри <https://ecology.chnu.edu.ua/vazhlyvo/akademichna-dobrochesnist>. На цій ОНП випадків порушення академічної доброчесності не зафіксовано.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

У реалізації ОНП “Екологія” задіяні 6 НПП, з яких 5 є докторами наук, 3 мають вчене звання професора. Академічна кваліфікація викладачів повністю відповідає ОК ОНП, які вони забезпечують. Усі НПП мають науковий ступінь більше 4 пунктів активності, проходять підвищення кваліфікації. НПП відповідно до ОК мають відповідний науковий ступінь д.н.: 03.00.16-Екологія: Федоряк М. (ОК6, ОК3, ОК7), Жук А. (ОК5); 13.00.04-Теорія і методика професійної освіти: Федірчик Т. (ОК4); 08.00.01-Економічна теорія та історія економічної думки: Галушка З. (ОК3 Проектний менеджмент); 09.00.09-Філософія науки: Рупташ О. (ОК1) або освіти, наприклад, диплом магістра «Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література (англійська)» Мудра О.В. (ОК2). Викладачі згідно п. 38 мають наступні пункти активності за останні 5 років: Федоряк М. (1,3,4,6,7,8,9,10,11,13,14,15,19,20), Жук А. (1,3,4,5,8,10,12,14,15,19), Мудра О. (1,3,4,10,12,14,19,20), Федірчик Т. (1,3,4,6,7,8,9,10,12), Галушка З. (1,3,4,6,7,8,9,10,11,12,19), Рупташ О. (4,7,8,11,12,13,19). Також НПП є керівниками і виконавцями грантів (Федоряк М., Жук А., Мудра О., Федірчик Т.), членами редколегій фазових журналів (Федоряк М., Федірчик Т.), систематично підвищують кваліфікацію, мають міжнародне стажування (наприклад, Федоряк М. - Швеція, Нідерланди; Мудра О. - Польща; Рупташ О. - Румунія, Німеччина; Галушка З. - Польща). Професійна та академічна кваліфікація, а також публікації викладачів, відповідають змісту ОК і забезпечує досягнення визначених ОНП цілей. Аналіз даних НПП, розміщених на сайтах кафедри ЧНУ показав, що тематика наукових публікацій узгоджується зі змістом ОК, які вони забезпечують та всі викладачі на персональних сторінках мають вичерпну інформацію. Однак не всі викладачі, задіяні на ОНП мають повний перелік ідентифікаційних наукометричних даних ORCID, Scopus, Web of Science та Google Scholar (наприклад, Легета У.В. <https://surli.li/ryjmjk>, Мудра О.В. <https://surli.li/mvrcr>), або вичерпну інформацію на персональних сторінках щодо публікацій (наприклад, Рупташ О.В. <https://surli.li/nmbghi>). Відсутність вичерпної інформації на сайті щодо кваліфікації НПП, які реалізують ОНП або є керівниками аспірантів не впливає на освітній процес, але може впливати на вибір здобувачами керівників або вибіркового ОК. Рекомендується адміністратору сайтів кафедр, на яких працюють НПП задіяні у цій ОНП оновити відомості щодо актуальних напрямів досліджень, методичних розробок і останніх публікацій НПП, а також додати наукометричні дані (ORCID, Scopus, Web Of Science та Google Scholar) всім НПП. Аспіранти задоволені НПП та рівнем їх викладання, що підтверджують результати анкетування.

2. Процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

Відповідно до Положення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад у ЧНУ (<http://surli.li/dqtwnp>) відбір проводиться на засадах відкритості, гласності, законності, об'єктивності, неупередженого ставлення до кандидатів на зайняття вакантних посад НПП. Також регулюється процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад НПП (завідувачів кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів та асистентів) відповідно до вимог, наведених у додатку 1 Положення. Під час конкурсного відбору враховуються наступні показники: 1) наявність і рівень наукового ступеня / вченого звання; 2) наявність вищої освіти за профілем ОП кафедри; 3) загальний і науково-педагогічний стаж роботи. Перевіряється також відповідність претендентів кваліфікаційним вимогам відповідно до ЗУ «Про вищу освіту», Постанови КМУ від 30.12.2015 р. № 1187 «Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності» (зі змінами). Однак, не є обов'язковим документальне підтвердження знання української мови.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

В процесі реалізації ОНП “Екологія” відбувається тісна співпраця з роботодавцями, які залучаються до організації та реалізації освітнього процесу на ОНП. Стейкхолдери беруть участі у обговоренні, перегляді і оновленні ОНП (Гунчак М.В.), мають тісну наукову співпрацю з викладачами в межах тематики відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах. Аналіз документів сайту кафедри екології та біомоніторингу свідчить

про наявність договорів і угод про співпрацю <https://ecology.chnu.edu.ua/diialnist/naukova-robota/uhody-pro-spiivpratsiu>. Є практика залучення гостей лекторів вітчизняних ЗВО, наприклад, проф. Рильський О.Ф. (<https://surl.li/ufhhav>) і закордонних, наприклад, професор Шведського університету к.с.-г.н. Ангельстам П. (<https://surl.gd/vhnptn>). Проте такі лекції останнім часом (після 2022) не проводились. Рекомендується активніше залучати роботодавців, викладачів інших ЗВО та експертів-практиків до гостей лекцій та проведення семінарів тощо.

4. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, заохочує розвиток викладацької майстерності

У ЧНУ існує налагоджена система професійного розвитку НПП. Відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації НПП ЧНУ» (<https://surl.li/pvltgr>) НПП самостійно обирають конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації (п.2.3), в тому числі навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; самоосвіта, програми академічної мобільності, наукове стажування, здобуття наукового ступеня тощо. Відповідно розділу 6 положення фінансування підвищення кваліфікації передбачено в кошторисі університету в обсязі, встановленому законодавством, і відповідно до Плану підвищення кваліфікації. НПП цієї ОНП систематично підвищують кваліфікацію відповідно даних таблиці 2 ВСО та даних звіту кафедри екології та біомоніторингу (<https://surl.li/eqdhtz>). В ЧНУ запроваджена система рейтингового оцінювання НПП та кафедр, визначення кращих викладачів кафедри та університету до «Положення про рейтинг викладачів...» (<https://surl.li/xzrvla>) та «Положення про рейтинг кафедр...» (<https://surl.li/leslck>). Результати рейтингування публікуються на сайті ЧНУ (відповідь за запит: рейтинг кафедр <https://surl.li/owfcvv>, рейтинг НПП <https://surl.li/nbrmre>). Колективним договором університету (<https://surl.li/tavmlm>) згідно з рейтинговим оцінюванням передбачені надбавки за високі досягнення у праці (п. 3.11 колективного договору), за творчі і трудові досягнення, використання у викладацькій і виховній діяльності сучасних методів. Також передбачені премії за захист дисертації доктора філософії та докторської дисертації (п.3.2 договору). Система нематеріального заохочення підвищення рівня викладацької майстерності НПП полягає у відзнаках грамотами та подяками (наприклад, <https://surl.li/cahqle>, <https://surl.li/zwzfmnb>).

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Навчально-методичне забезпечення освітньої програми, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) забезпечують досягнення визначених освітньою програмою мети освітньої програми та програмних результатів навчання

Кафедра має чотири лекційні аудиторії, обладнані інтернет-з'єднанням, мультимедійними проекторами, інтерактивною дошкою і фліпчартом. Завдяки науковим грантам матеріально-технічна база регулярно оновлюється. У межах Програми TEMPUS IV Project EcoBgr створено сучасний комп'ютерний клас із 17 ноутбуками, 5 планшетами-трансформерами, багатофункціональним принтером, мультимедійним проектором, Wi-Fi роутером і стереоскопічним мікроскопом (Konus Crystal-Pro) із цифровою камерою. З 2023 року на кафедрі працює автоматизована станція громадського моніторингу якості атмосферного повітря. У ННІБХБ функціонують три комп'ютерні класи із доступом до системи EDUROAM, а наукова бібліотека ЧНУ ім. Ю. Федьковича налічує понад 3 мільйони друкованих і електронних видань. Під час огляду матеріально-технічної бази експертна група ознайомилася з магістерською лабораторією, яку також використовують здобувачі третього освітньо-наукового рівня. На кафедрі є лабораторія атомно-абсорбційного аналізу, демонстраційна лабораторія Донау Лаб Україна та мікрохвильова піч для пробопідготовки. Аспіранти мають окрему кімнату для наукових досліджень у межах проекту RestPoll. Крім того, є спеціалізована культивційна лабораторія для роботи з живими об'єктами, зокрема рослинними і водними мікрокосмами, а також лабораторія мікоморфології і біології ґрунтів кафедри геоматики, землеустрою і агроменеджменту. Здобувачі мають можливість проводити власні дослідження на базі лабораторій інших кафедр. Окремі дослідження здійснюються в лабораторіях інших кафедр та структурних підрозділів (Москалик І. – аналіз ґрунту, Мішелюк І. – вивчення урбаністики з використанням колекції ботанічного саду, Гелецький П. – уточнення видової належності рослин у ботанічному саду). Опитування здобувачів з приводу задоволеності навчально-методичним та матеріально-технічним забезпеченням регулярно проводяться, і результати свідчать про високий рівень їх задоволеності матеріально-технічною базою. Варто відмітити, що в опитувальнику відсутні окремі питання щодо забезпеченості науково-методичними матеріалами.

2. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

Доступ НПП і здобувачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для опанування ОК та здійснення науково-педагогічної діяльності за ОНП, є безоплатним. Бібліотека ЧНУ надає здобувачам широкий спектр послуг

<http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/07services/99remserv>. У ЗВО розроблений ARCher - інституційний репозитарій відкритого доступу представників ЧНУ <https://archer.chnu.edu.ua/>, Електронний каталог [http://e-cat.scilib.chnu.edu.ua/cgi/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?](http://e-cat.scilib.chnu.edu.ua/cgi/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=GEN&P21DBN=GEN&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=) Академічний персонал і здобувачі мають вільний доступ до наукометричних баз Cambridge University Press, Scopus, Web of Science, Springer Nature, Science Direct, JSTOR Archive Journals http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02infres/07purch_db. У корпусах університету та бібліотеці наявний вільний та безплатний доступ до Інтернету через мережу WiFi. Корисним для здобувачів є контент сторінки "На допомогу науковцю" <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/07services/04helpsci>, що містить інформацію про особливості наукометрії та дотримання принципів академічної доброчесності. Інфраструктура та інформаційні ресурси ЗВО, які потрібні для досягнення ПРН під час реалізації ОНП "Екологія" є доступними та безоплатними для всіх здобувачів та викладачів.

3. Освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Матеріально-технічна база, що використовується для реалізації ОНП "Екологія" у ЧНУ є безпечною для життя і здоров'я здобувачів та НПП і задовольняє їхні освітні, професійні та соціальні потреби. У навчальних будівлях наявне протирадіаційне укриття, яке використовують під час повітряних тривог. Навчальні приміщення відповідають санітарно-гігієнічним нормам, вимогам пожежної безпеки (наявні вогнегасники) та охорони праці. Підтримка фізичного здоров'я здобувачів освіти в ЧНУ здійснюється через діяльність Центру спорту на факультеті фізичної культури, спорту та реабілітації. Він є ключовим осередком для фізичного розвитку, професійної підготовки та наукових досліджень у сфері спорту. Центр створює сучасні умови для тренувань, практичних занять і реабілітації, надаючи здобувачам можливість займатися різними видами фізичної активності. Для психологічної підтримки здобувачів під час їх професійного становлення функціонує Соціально-психологічний центр <https://www.chnu.edu.ua/universytet/pry-universyteti/sotsialno-psykholohichnyi-tsentr>, що надає психологічну допомогу студентам і співробітникам університету в складних життєвих ситуаціях та здійснює психологічну просвіту. Здобувачі також забезпечені можливістю проживання в гуртожитках, які відповідають вимогам комфорту та безпеки. Результати опитувань свідчать про те, що основна увага приділяється навчально-науковим аспектам ОНП, тоді як питання, пов'язані з потребами та інтересами здобувачів, розглядаються меншою мірою [https://www.chnu.edu.ua/media/zyxht304/vyvchennia-dumky-studentiv_2022pptx.pdf?](https://www.chnu.edu.ua/media/zyxht304/vyvchennia-dumky-studentiv_2022pptx.pdf?usp=sharing&ouid=102741088363924467262&rtppof=true&sd=true) <https://drive.google.com/file/d/1PQZCv4qZXcDlSfaldSIJhwiMrnsJdP/view>. Однією з важливих пропозицій, яку висловили опитані, є посилення підтримки психічного здоров'я, що є особливо актуальним у сучасних умовах.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою

Активну освітню, організаційну та консультативну підтримку забезпечують завідувач аспірантури, наукові керівники та співробітники кафедри. Також відбувається безпосередня комунікація здобувачів з гарантом ОНП. Загальне інформування здобувачів здійснюється активно здійснюється через офіційний сайт ЧНУ та месенджери у групах Viber. Додаткову консультативну підтримку здобувачам надають представники Ради молодих вчених <https://www.chnu.edu.ua/nauka/pov-iazani-pidrozdzily/rada-molodykh-vchenykh>. Вона здійснює інформування з приводу актуальних подій для аспірантів, можливостей подачі грантів, участі в інших тематичних заходах. Соціальна підтримка реалізується через надання одноразової матеріальної допомоги для осіб, які опинилися у скрутному становищі. У ЧНУ функціонує Профспілкова організація студентів <https://www.chnu.edu.ua/universytet/studentske-zhyttia/profspilkova-orhanizatsiia-studentiv>. Підтримка фізичного здоров'я здобувачів освіти в ЧНУ здійснюється через діяльність Центру спорту на факультеті фізичної культури, спорту та реабілітації. Він є ключовим осередком для фізичного розвитку, професійної підготовки та наукових досліджень у сфері спорту. Центр створює сучасні умови для тренувань, практичних занять і реабілітації, надаючи здобувачам можливість займатися різними видами фізичної активності. Для психологічної підтримки здобувачів під час їх професійного становлення функціонує Соціально-психологічний центр <https://www.chnu.edu.ua/universytet/pry-universyteti/sotsialno-psykholohichnyi-tsentr>, що надає психологічну допомогу студентам і співробітникам університету в складних життєвих ситуаціях та здійснює психологічну просвіту. Загалом, здобувачі підтвердили, що задоволені рівнем організаційної, освітньої, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Особи з особливими освітніми потребами на ОНП не навчаються. Основними нормативними документами, що регулюють надання освітніх послуг особам з особливими освітніми потребами є Порядок супроводу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп, а також надання їм соціально-психологічної допомоги у ЧНУ імені Юрія Федьковича <https://cutt.ly/brebTGkv>. Під час огляду матеріально-технічної бази було продемонстровано пандуси до корпусів ЗВО. Основною перешкодою для розширення інклюзивної інфраструктури є те, що значна частка навчальних будівель ЗВО мають охоронний статус "Пам'ятка архітектури". Відповідно до "Технічного висновку про можливість доступності закладів ЧНУ ім. Федьковича у м. Чернівці для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення з ескізними пропозиціями" адаптація архітектури для маломобільних груп населення, а саме способи їх переміщення можуть бути різними та підлягають уточненню, виходячи з того, що будь-яке втручання у пам'ятку порушують зовнішній вигляд, що потребує більш розширеного проектування та погодження в міських та обласних відділах архітектурної спадщини <https://cutt.ly/YrebYskM>. Тому питання розширення інклюзивної інфраструктури залишається актуальним і потребує подальшого опрацювання, зокрема щодо адаптації навчальних приміщень у межах наявних архітектурних обмежень.

6. Наявні унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЧНУ імені Юрія Федьковича діє Антикорупційна програма на 2023–2025 роки, яка була розроблена відповідно до чинного законодавства та визначає політику закладу щодо запобігання корупційним ризикам у сфері освіти та науки <https://www.chnu.edu.ua/media/awxcu1lp/antykoriupciina-prohrama-2023-2025.pdf>. Усі учасники освітнього процесу, зокрема здобувачі освіти та співробітники, можуть повідомити про можливі випадки порушень антикорупційного законодавства, якщо мають обґрунтовані підстави вважати інформацію правдивою. Для цього передбачено кілька способів: звернення на електронну адресу уповноваженого з питань запобігання корупції ЧНУ (anticor@chnu.edu.ua), особистий прийом, подання письмової заяви на адресу університету або інші зручні форми комунікації. Механізми врегулювання конфліктних ситуацій у ЧНУ детально викладені у низці нормативних документів, зокрема Правила академічної доброчесності <https://www.chnu.edu.ua/media/fdudo3f4/pravya-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>, Положення про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу <https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-zasady-bezkonfliktnykh-komunikatsii-tavrehuliuivannia-sporiv-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu/>, Етичний кодекс університету <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdsobzb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universitytetu.pdf>, Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) <https://www.chnu.edu.ua/media/wojav2p4/poriadok-reahuvanniana-vypadky-bulinh-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universitytetu-imeni-yurii-fedkovycha.pdf>. Крім того, у закладі функціонує Соціально-психологічний центр, який займається профілактикою конфліктних ситуацій, надає консультації та проводить просвітницьку роботу щодо психологічної підтримки учасників освітнього процесу <https://www.chnu.edu.ua/universitytet/pry-universitytet/sotsialno-psykholohichnyi-tsentr>. Загалом психологічна підтримка надається за запитом усім учасникам освітнього процесу. Також у навчально-наукових інститутах працюють комісії з питань етики та академічної доброчесності, до складу яких входять представники адміністрації, викладачі та здобувачі освіти. За результатами анкетування не зафіксовано випадків корупційних правопорушень, дискримінації чи сексуальних домагань. Разом із цим необхідно звернути увагу на відсутність унормованих процедур протидії мобінгу, харасменту і сексуальних домагань, які є важливими для запобігання дискримінаційним проявам. Враховуючи специфіку кожної з цих форм дискримінації, необхідно розробити окремі політики або підходи для їх запобігання та подолання.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Заклад вищої освіти послідовно здійснює визначені ним процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

В ЧНУ дотримуються визначених процедур щодо розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду ОНП «Екологія». Ці процеси регламентуються низкою внутрішніх нормативних документів: «Положення про розроблення та реалізацію освітніх програм ЧНУ» <https://www.chnu.edu.ua/media/zhsdtojf/polozhennia-pro-rozroblennia-ta-realizatsiiu-osvitnikhprohram-chnu.pdf>; «Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/fdaj4gao/polozhennia-pro-monitorynh.pdf>; «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/o32exesg/polozhennia-szyavo.pdf>. Ці документи містять відкриті інформації для всіх учасників освітнього процесу та стейкхолдерів щодо реалізації та вдосконалення ОНП. Процес затвердження ОНП передбачає участь таких структур: проектна група, випускова кафедра, декан факультету (директор ННІ), вчена рада факультету (ННІ), навчально-методична рада університету та вчена рада університету. Управління ОНП відбувається на двох рівнях: адміністративний – здійснюється дирекцією ННІ, де реалізується програма і академічний – координується гарантом ОНП. Моніторинг якості програми включає проведення опитувань, анкетувань та інтерв'ю серед учасників освітнього процесу. У цих заходах можуть брати участь представники проектної групи, НПП, професіонали-практики та здобувачі вищої освіти. Динаміку змін у змісті ОНП «Екологія» можна переглянути за посиланням: <https://ecology.chnu.edu.ua/diialnist/navchalna-robota/101-ekolohiia-phd>. Питання структури і змісту ОНП неодноразово обговорювалися під час засідань кафедри екології та біомоніторингу, зокрема: Протокол №1 розширеного засідання робочої групи (27.01.2023); Протокол №2 розширеного засідання робочої групи (17.02.2023); Протокол №3 розширеного засідання робочої групи (13.03.2023); Протокол №16 засідання кафедри (17.03.2023); Протокол №18 засідання кафедри (29.05.2024); Протокол №1 засідання кафедри (08.08.2024); Протокол №8 засідання кафедри (10.12.2024). Останні зміни у 2023 році були спрямовані на вдосконалення підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, у зв'язку з чим до ОНП було включено навчальну компоненту «Педагогічний професіоналізм викладача закладу вищої освіти». Також, за результатами обговорень з академічною спільнотою, дисципліну «Організація наукової діяльності: обробка результатів експерименту» було змінено на «Організація наукової діяльності: наукова діяльність у міжнародному вимірі».

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через відповідні органи самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як

партнери. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Аналіз протоколів засідань підтвердив, що у ЧНУ активно практикується залучення аспірантів до процесів внутрішнього забезпечення якості ОНП. Здобувачі вищої освіти беруть участь у періодичному перегляді ОНП через усне спілкування, обговорення, зустрічі з проєктною групою та анонімне анкетування. У редакції ОНП 2023 року до складу проєктної групи включено здобувача Герасимюка П.В., що сприяє більш активному залученню здобувачів до вдосконалення ОНП. Пропозиції здобувачів враховуються після їх аналізу та узгодження з роботодавцями і НПП. Деякі пропозиції здобувачів уже були реалізовані, зокрема: у редакції ОНП 2017 року скорочено термін освітньої складової з двох років до одного року та зменшено кількість кредитів ЄКТС із 46 до 32, що надало здобувачам більше часу для експериментальних досліджень та академічної мобільності; у редакції ОНП 2023 року розширено перелік вибіркових дисциплін і приведено їх зміст у відповідність до тематики дисертаційних досліджень. Також проводяться опитування щодо рівня задоволеності навчанням на цій ОНП. Опитувальники розробляються, поширюються та аналізуються Центром забезпечення якості освіти. Результати останнього опитування доступні за посиланням: <https://www.chnu.edu.ua/media/iw3fbprc/onp-ekolohiia.pdf>. Анкетування охоплює питання загального рівня задоволеності отриманими освітніми послугами, стану матеріально-технічної бази, організації дистанційного навчання, а також аспектів ОНП, які потребують удосконалення, і дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до отриманих даних, здобувачі загалом позитивно оцінюють цю ОНП. Органом самоврядування здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня є Рада молодих вчених (РМВ).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Загалом роботодавці залучені до перегляду ОНП шляхом безпосередніх обговорень та рецензування. Підтримку програмі висловили представники провідних наукових і освітніх установ, зокрема: Інституту гідробіології НАН України, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Національного університету "Чернігівський колегіум" ім. Т. Г. Шевченка, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Інституту захисту рослин НААН України, Інституту агроєкології та природокористування НААН України. Основним роботодавцем випускників ОНП є ЧНУ. Крім того, випускники працюють у Буковинському державному медичному університеті, Державній екологічній інспекції Карпатського округу, Чернівецькому обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Чернівецькому науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі МВС України тощо. Роботодавці залучаються до співпраці через укладання договорів про співробітництво та рецензування ОНП. Гарант ОНП ініціює обговорення та моніторинг програми за участю роботодавців, що сприяє її оновленню відповідно до актуальних потреб ринку праці. Роботодавці здійснюють цілковиту підтримку ОНП, відзначаючи її актуальність та відповідність сучасним вимогам ринку праці. Вони відмітили важливість підготовки фахівців за цим напрямом і висловили готовність до подальшої співпраці, зокрема шляхом участі у спільних заходах, наукових дослідженнях, рецензуванні ОНП та наданні рекомендацій щодо її вдосконалення. Відмічено відсутність окремих анкетувань (опитувань) для роботодавців на сайті кафедри. Впровадження такої практики дозволить налагодити більш активну та ефективну комунікацію зі стейкхолдерами, що сприятиме оперативному отриманню зворотного зв'язку, врахуванню їхніх потреб та вдосконаленню ОНП відповідно до актуальних вимог ринку праці.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми (крім випадку проходження акредитації вперше)

Акредитація ОНП "Екологія" здійснюється вперше. У ЧНУ імені Юрія Федьковича діє Асоціація випускників <https://www.chnu.edu.ua/university/try-university/asotsiatsiia-vypusknikiv>, основна мета якої - створення активного і корисного середовища для випускників, здобувачів і науковців університету, підтримка зв'язків між випускниками та закладом, а також представлення й захист їхніх спільних інтересів. На сайті кафедри екології та біомоніторингу створено окремий розділ «Наші випускники» <https://ecology.chnu.edu.ua/spilnota-uspikhu/nashi-vypuskniky>, де розміщується інформація про професійний шлях колишніх здобувачів. Збір даних про кар'єрні траєкторії випускників ОНП здійснюється завідувачем аспірантури, гарантом та викладачами через особисті контакти, комунікацію в соціальних мережах і під час зустрічей. Випускники кафедри екології та біомоніторингу спеціальності 03.00.16 Екологія після завершення навчання та захисту дисертації продовжують підтримувати зв'язок із представниками кафедри. З огляду на наявні механізми взаємодії і збору інформації доречно відмітити, що система відстеження, аналізу та врахування кар'єрного розвитку випускників за цією ОНП реалізовується на належному рівні.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін

У ЧНУ імені Юрія Федьковича система внутрішнього забезпечення якості освітніх програм регламентується «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/032exesg/polozhennia-szyavo.pdf>. Процедури моніторингу та вдосконалення освітніх програм в університеті визначені у «Положенні про розроблення та реалізацію освітніх програм...» <https://cutt.ly/fryaihUe>. Забезпечення функціонування внутрішньої системи якості освітньої діяльності та вищої освіти здійснює Центр забезпечення якості вищої освіти <https://cutt.ly/XryaiUSq>. Організація та проведення внутрішнього моніторингу, а також аналіз і використання його результатів регламентуються «Положенням про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/fdaj4gao/polozhennia-pro-monitoring.pdf>. Університет регулярно проводить внутрішній комплексний моніторинг інститутів і кафедр з метою оцінки якості підготовки фахівців відповідно до чинних освітніх програм <https://cutt.ly/VryaiZ3m>. Така процедура здійснюється 1 раз на 4-5 років і передбачає проведення опитувань, аналіз навчально-методичного забезпечення, організації процедури вибору та ін. Підсумки такого моніторингу обговорюються на засіданнях Вченої ради ЧНУ, зокрема, відповідні рішення було розглянуто на засіданні Вченої ради (протокол № 6 від 26.05.2022). Результати

моніторингу представлені на сайті <https://cutt.ly/rryauOvg>, <https://cutt.ly/DryauVq8>, <https://cutt.ly/bryaiwM8>. За результатами моніторингу ОНП упродовж усього періоду їх реалізації вносилися зміни. Зокрема включення стейкхолдерів до складу проєктної групи демонструє врахування їхніх пропозицій, що підвищує актуальність програм для ринку праці. Розширення каталогу вибіркового дисциплін сприяє індивідуалізації навчальних траєкторій здобувачів, а відкритий доступ до навчально-методичних матеріалів підвищує прозорість освітнього процесу. Зважаючи на відсутність суттєвих недоліків критеріями 1-7, 9, 10 та системних інституційних проблем дають підстави вважати, що СЗЯ ЧНУ забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та рекомендації, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП «Екологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у ЧНУ імені Юрія Федьковича проводиться вперше. Водночас університет має розроблену систему реагування на зауваження та рекомендації, сформульовані під час акредитацій інших освітніх програм. Висновки акредитаційних комісій аналізуються на методичній раді ННІБХБ та науково-методичній раді університету, після чого ухвалюються коригувальні заходи. Моніторинг та контроль якості освітніх програм здійснює «Сектор акредитаційного супроводу та сертифікації у ЦЗЯВО», який керується «Положенням про порядок підготовки документів для проведення ліцензування спеціальностей та акредитації освітніх програм». З урахуванням рекомендацій, отриманих під час акредитацій інших освітніх програм ННІБХБ, були вжиті такі заходи: посилено популяризацію академічної доброчесності (виділено окремий пункт у силабусах і робочих програмах), введено обов'язкову ОК «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО» з урахуванням потреб ринку праці. За рекомендацією експертної комісії з акредитації ОПП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня створено окрему рубрику на сайті кафедри для зворотного зв'язку з випускниками та розміщено анкету для їхнього опитування. Додатково, за словами керівника Центру забезпечення якості освіти з урахуванням загальних тенденцій вдосконалення освітніх програм, були внесені корективи до навчального плану: практичну складову перенесено на третій семестр, щоб зменшити навантаження на аспірантів, а вивчення іноземної мови розподілено на два семестри. Попри наявність механізмів урахування акредитаційних зауважень, у ЗВО відсутня практика оприлюднення консолідованих рішень щодо виконання рекомендацій та усунення недоліків, висловлених під час акредитацій усіх освітніх програм. Відкритий доступ до такої інформації є важливою передумовою ефективного постакредитаційного моніторингу, забезпечення прозорості процесів вдосконалення освітніх програм та формування довіри серед усіх зацікавлених сторін.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Культура якості вищої освіти у ЧНУ імені Юрія Федьковича сформована на достатньому рівні, що забезпечує сталість розвитку освітніх програм та освітньої діяльності загалом. Важливим показником цього є активна участь усіх зацікавлених сторін – керівного складу ЗВО, здобувачів освіти, НПП і зовнішніх стейкхолдерів – у процесах удосконалення ОНП та підвищення їх якості. Університет системно здійснює моніторинг якості освітнього процесу, що включає регулярні опитування учасників освітньої діяльності. Опитування проводяться як на загальноуніверситетському рівні, з метою виявлення загальних тенденцій і проблемних аспектів у системі забезпечення якості вищої освіти <https://cutt.ly/4ryaawVn>, так і на рівні окремих освітніх програм <https://cutt.ly/QryarXSc>. Функціонування системи забезпечення якості вищої освіти у ЧНУ здійснюється на трьох рівнях. 1 Рівень кафедри: гарант ОНП, члени робочої групи, завідувач кафедри та викладачі проводять моніторинг діяльності науково-педагогічних працівників. Питання забезпечення якості розглядаються на засіданнях кафедри, що включають обговорення результатів моніторингу, висловлених пропозицій та прийняття рішень щодо удосконалення освітнього процесу. 2 Рівень навчально-наукового інституту (ННІБХБ): деканат, методична рада та Вчена рада інституту здійснюють контроль за діяльністю кафедр, узагальнюють результати моніторингу і обговорюють їх на засіданнях Вченої ради інституту. Прийняті рішення спрямовуються на вдосконалення освітнього процесу та підвищення ефективності підготовки здобувачів. 3 Рівень університету: відповідальними органами є навчальний відділ, Центр забезпечення якості вищої освіти, науково-методична рада та навчально-методична комісія Вченої ради. Вони здійснюють моніторинг діяльності інститутів, відокремлених структурних підрозділів та інших університетських підрозділів. Обговорення питань якості відбувається на засіданнях Вченої ради, де ухвалюються рішення та визначаються заходи щодо їхнього впровадження.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими та зрозумілими. Основна нормативно-правова інформація міститься на офіційному сайті ЗВО у вкладці "Нормативні документи" <https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normativni-dokumenty>. За цим покликанням висвітлена уся необхідна документація, що регулює аспекти діяльності освітнього процесу, зокрема установчі документи (Стратегічний план розвитку ЧНУ (2025-2029 рр.), Положення про Науково-методичну раду ЧНУ, Етичний кодекс, Концепція гуманітарної діяльності на 2023-2027 роки, Концепція розвитку на 2023-2026 роки, План гендерної рівності на 2023-2026 роки, Статут ЧНУ <https://cutt.ly/Drev23ky>, документи, що стосуються організації освітнього процесу (Положення про організацію проведення моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти, Порядок реалізації здобувачами вищої освіти ЧНУ права на вибір навчальних дисциплін, Порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, Порядок переведення на навчання за кошти державного бюджету студентів денної та заочної форм навчання, які здобувають освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, Положення про організацію освітнього процесу, Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату, Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу тощо) <https://cutt.ly/mrev9cHx>, наукову діяльність (Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності в ЧНУ, Порядок надання наукових та науково-технічних платних послуг, Положення про Проектний офіс "UNITA Project Office", Положення про щорічний конкурс "Молодий вчений року ЧНУ ім. Ю. Федьковича", Положення про рейтинг викладачів, Положення про рейтинг кафедр, Положення про Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених та Раду молодих вчених, Положення про порядок проведення атестації наукових працівників, Положення про гранти для молодих вчених, Положення про Інституційний репозитарій Archer наукових та освітніх матеріалів тощо) <https://cutt.ly/Hrev9KT8>. Офіційний веб-ресурс розроблений двома мовами: українською та англійською і є зручним та доступним користувачам, справно працює пошук по сайту. Права і обов'язки послідовно дотримуються усіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОНП "Екологія" у ЧНУ.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Проєкт ОНП "Екологія" <http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/ogoloshennia/obgovorennia-osvitno-naukovoyi-programi-ridgotovki-ekologii> доступний на офіційному сайті ННІБХБ у розділі "Оголошення" та опублікований не пізніше, ніж за місяць до затвердження ОНП. Для отримання зауважень та пропозицій вказана електронна адреса гаранта ОНП. Отримані зауваження та пропозиції опрацьовуються і презентуються на робочих зустрічах з обговорення ОНП. Для зручності усіх зацікавлених сторін, що бажають долучитися до покращення ОНП та вчасно надати свої пропозиції, експертна група рекомендує зазначати актуальні терміни проведення процесу обговорення ОНП.

3. Заклад вищої освіти забезпечує на своєму вебсайті відкритий доступ до інформації та документів відповідно до законодавства. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Інформація про ОНП, робочі програми, практичну підготовку, силабуси обов'язкових та вибіркових дисциплін, анотації вибіркових дисциплін викладено за посиланням <https://ecology.chnu.edu.ua/diialnist/navchalna-robota/101-ekologii-phd>. Представлена в ОНП інформація є вичерпною та має достатній обсяг для зацікавлених сторін. Здобувачі вищої освіти також можуть отримати інформацію про ОК (підручники, посібники, методичні розробки, наукові статті), використовуючи платформу Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua> та інституційний репозитарій ARCher <https://archer.chnu.edu.ua>. Наявний зворотній зв'язок зі службою технічної підтримки Support team в низу стартової сторінки та активні e-mail адреси її представників. Інформація про діяльність ЗВО та кафедри екології та біомоніторингу вчасно і регулярно оновлюється у розділі Події та оголошення <https://cutt.ly/nrezXx6q>.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галузями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

Відповідність змістовного наповнення ОНП «Екологія» науковим інтересам широкого кола стейкхолдерів, у тому числі – здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії, представників роботодавців, академічного середовища підтверджено нормативно-правовими документами, інформацією із сайтів. Не дивлячись на той факт, що

акредитація первинна, зробити підтверджені документально висновки щодо повноцінності підготовки випускників є можливим – так, випускниця аспірантури зі спеціальності 101 «Екологія» 2021 року Тимчук Катерина Юріївна внаслідок успішного завершення програми підготовки здобула освітньо-науковий ступінь доктора філософії. Захист відбувся у спеціалізованій вченій раді ДФ 08.051.022 Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. В ЧНУ заснована і розвивається широко відома наукова школа біологічного моніторингу та екосистемного сервісу, засновником якої є д.б.н., проф. С.С. Костишин (<https://www.chnu.edu.ua/pauka/paukova-ta-naukovo-tekhnichna-diialnist/naukovi-shkoly-ta-tsentry/naukovi-shkoly>). Університет має вагомий вітчизняний досвід у підготовці фахівців з науковими ступенями в галузі класичної екології – 2 докторських і 39 кандидатських дисертацій. Представники стейхолдерів, багато з яких є випускниками аспірантури ЧНУ минулих років, підтверджують актуальність ОНП і високий рівень підготовки здобувачів. У свою чергу аспіранти також стверджують, що зміст, обсяг та номенклатура освітніх компонентів ОНП є достатньою для опанування ними компетентностей, необхідних для здійснення науково-дослідницької та викладацької діяльності як в галузі екології, так і в галузі вищої освіти.

2. Наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямку досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Проведено аналіз відповідності наукової тематики здобувачів напрямам досліджень їх наукових керівників. Аналіз проведено на основі інформації, поданої в системі Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти (<https://office.naqa.gov.ua/1324930c-39fo-430a-9e59-fdfdd8756f40>), профілів у Scopus, ORCID, Google Scholar. На час призначення керівниками аспірантів, всі особи мали фахові публікації з тематики, дотичної до тем запланованих дисертаційних досліджень. Теми аспірантів Москалика І.М., Герасимюка П.В., Бурдейного М.І., Семеніва В.С. стосуються еколого-економічних аспектів інтенсифікації процесів комахозапилення та збереження запилювачів, що на даних міжнародного моніторингу зимових втрат бджолиних колоній COLOSS, національним координатором якого в Україні є його науковий керівник проф. М.М. Федоряк. Теми Джоса В.В. «Моніторинг зимових втрат бджолиних колоній в Україні в умовах військового і повоєнного періодів» і Гелецького П.І. «Адаптації інвазійних філофагів до умов сучасного урбанізованого середовища на Заході України» дотичні до напрямку наукових досліджень його керівника доц. Г.Г. Москалик, яка більше 15 років досліджує інвазійні види рослин і тварин на території Чернівецької області. Тема Сосновського К.С. «Комплексне оцінювання послуг запилення агроєкосистем Західної України» є частиною комплексного дослідження «Оцінка екологічного стану й розробка шляхів оптимізації екосистемних послуг агроценозів ентомофільних культур» його наукового керівника доц. У.В. Лерети. Аспірантка Мишілюк І.І. мала низку спільних публікацій за темою дисертації з науковим керівником доц. А.В. Жук ще до вступу до аспірантури. Усі дисертаційні дослідження мають зв'язок з тематикою відповідних міжнародних програм, грантів, НДР, які виконуються кафедрою. Усі аспіранти мають спільні наукові публікації з керівниками. Однак, що у більшості здобувачів відсутні статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science.

3. Заклад вищої освіти здатний сформувати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі

Аналіз діяльності наукової випускової кафедри екології та біомоніторингу ЧНУ, ознайомлення з роботою суміжних кафедр дозволяють стверджувати, що в ЧНУ беззаперечно сформовано науково-експертне середовище, що дозволяє виконати умови формування разових спеціалізованих рад щодо захисту кваліфікаційних робіт доктора філософії за спеціальністю 101 «Екологія». Подано інформаційну довідку в якій змодельовано внутрішньоуніверситетську частину ймовірних разових рад із захисту дисертацій. Довідку подано у відповідь на запит в системі НА (<https://office.naqa.gov.ua/4fbbc3fc-f500-44a2-acdd-d39a807c3b4>), а також – додано до звіту як Додаток 2. Додаток реалізовано в 3 таблицях: Таблиця 1. Спроможність ЗВО за ОНП «Екологія» створити разові спеціалізовані вчені ради для аспірантів 2-3 років навчання; таблиця 2. Відповідність наукової тематики кандидатської дисертації і досліджень потенційних членів разової спеціалізованої вченої ради; таблиця 3. Попередній аналіз складу разової спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатської дисертації.

4. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо)

ЧНУ організаційно і матеріально забезпечує в межах ОНП можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів шляхом проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо. Кафедра на постійній основі бере участь у низці міжнародних тематичних конференцій, симпозіумів та круглих столів, в яких аспіранти беруть участь. Зокрема, у 2022-2023 рр. здобувачі брали участь у: 18-й онлайн-конференції міжнародної асоціації COLOSS (18th COLOSS eConference) (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/18th-coloss-econference-mizhnarodna-onlain-konferentsiia>). Щорічному онлайн-семінарі національних координаторів “COLOSS Monitoring e-Workshop 2022” та онлайн-семінарі “How to use LimeSurvey and how to make the updates” (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/pidgotovka-do-novogo-sezonu-monitoringu-coloss-v-umovah-viini>). Щорічний міжнародний науково-практичний конференції «2020 e-COLOSS Conference» (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/genetic/novini/e-coloss-mizhnarodna-konferentsiia-po-ariologiyi>). Крім цього, є можливість участі у міжнародних конференціях з публікацією матеріалів у Scopus. Кафедрою екології та біомоніторингу регулярно організовуються семінари, круглі столи, події різних масштабів в яких беруть участь здобувачі ОНП (<https://nnibhb.chnu.edu.ua/novyny/novyny-kafedry-ekolohii-ta-biomonitorynhu>). У аспірантів та викладачів також є можливість безкоштовних публікацій у статтях університетського журналу категорії Б «Біологічні системи» (<https://journals.chnu.edu.ua/biosystems>), фахового за спеціальністю 101-Екологія. У дослідників кафедри є доступ до великої кількості сучасного лабораторного обладнання власних лабораторій та партнерських організацій і підприємств з якими укладені договори. Для проведення наукових досліджень аспіранти використовують ліцензійне

програмне забезпечення, яке встановлено на сучасних ПК (комп'ютерний клас кафедри екології та біотехнології оновлений у 2022 р у межах Програми TEMPUS IV Project EcoBru - сучасний комп'ютерний клас із 17 ноутбуками, 5 планшетами-трансформерами, багатофункціональним принтером, мультимедійним проектором, Wi-Fi роутером і стереоскопічним мікроскопом (Konus Crystal-Pro) із цифровою камерою.

5. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

В університеті створені можливості для залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. Функціонує відділ міжнародних зв'язків, який координує, консультує, інформує про конкурси, заходи та проєкти (<https://surl.li/qmnpwp>). Відповідно до п.2.2 Положення про порядок реалізації на академічну мобільність (<https://surl.li/vkjrwh>) аспіранти мають право брати участь у програмах академічної мобільності. Здобувачі беруть участь у міжнародних конференціях (<https://surl.li/amewdp>, <https://surl.li/gseayl>); семінарах <https://surl.li/rqtsxi>; міжнародних проєктах (наприклад, Сосновський К., «RestPoll: Відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах на основі мультипартисипативного підходу за рамковою програмою ЄС «Horizon Europe» <https://surl.li/bekiqj>); публікують результати досліджень у закордонних виданнях (Шкробанець О. <https://surl.li/erjrym>, Шкробанець О., Тимчук К. <https://surl.li/liozxy>; Черлінка Л. <https://surl.li/aeoeoka>); є членами Міжнародної некомерційної асоціації COLOSS (<https://surl.li/zgvswt>).

6. Наявна практика участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники здобувачів (проф. Федоряк М.М., доценти Жук А.В., Москалик Г.Г., Легета У.В.) беруть участь у виконанні НДР (кафедральна тема ДРН⁰ 0121U105597 «Оцінка екосистемних послуг і асоційованих факторів ризику на градієнтах ландшафтних умов у цілях сталого розвитку»; бюджетна НДР ДРН⁰0122U001217 «Моніторинг і оптимізація екосистемних послуг в умовах деструктивних агровиробничих впливів на засадах концепції соціоекологічної системи»), є керівниками та/або виконавцями науково-дослідних міжнародних проєктів («RestPoll: Відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах на основі мультипартисипативного підходу / Restoring Pollinator habitats across European agricultural landscapes based on multi-actor participatory approaches» за рамково угодою ЄС «Horizon Europe»); результати НДР опубліковано в доробку праць керівників аспірантів та впроваджено в практичну і навчальну діяльність <https://surl.li/hwulay>.

7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Академічна спільнота ЧНУ має нульову толерантність до таких випадків та здійснює активну діяльність для розробки якості. Цьому сприяє розвинена внутрішня нормативна база: Етичний кодекс <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbsozb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>, Правила академічної доброчесності <https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdab4/pravyla-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>, Положення про виявлення та запобігання плагіату https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zarobihannia-plahiatu_2024.pdf. Перевірці на академічний плагіат підлягають: кваліфікаційні роботи здобувачів всіх рівнів вищої освіти; авторські навчально- та науково-методичні праці (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій), монографії, рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, з'їздів, конгресів та ін.), дисертаційні роботи і автореферати на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду спеціалізованою вченою радою. Організацію перевірки здійснює заступник директора з питань інформаційних технологій Наукової бібліотеки Університету. Рекомендована схожість дисертаційних робіт - до 10%. Випадків порушень положень академічної доброчесності у межах ОНП не було виявлено. Заходи з популяризації академічної доброчесності регулярно проводяться як на університетському рівні <https://www.chnu.edu.ua/media/zrdpdgeg/zakhody-z-populiaryzatsii-ad-u-2024.pdf>, так і на рівні кафедри екології та біомоніторингу <http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/naukovo-metodichnii-seminar-akademichna-dobrochesnist-ta-plagiat>, <http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/oleg-shiliuk-pro-akademichnu-dobrochesnist-ta-pravila-posilannia-v-studentskih-robotah-u-ramkah-kursu-osnovi-naukovoyi-diialnosti>. Випадків порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу і призначення науковими керівниками осіб, які раніше вчинили порушення академічної доброчесності, не виявлено.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

1. Рекомендується гаранту, проєктній групі ОНП “Екологія” і представникам Центру забезпечення якості ЧНУ під час організації процесу перегляду і оновлення ОНП проаналізувати доцільність формування унікальних СК і ПРН, які б відображали особливості ОНП. Наявність додаткових, порівняно із Стандартом, компетентностей і ПРН сприяли б широкому визнанню особливості цієї ОНП. 2. В наступній редакції ОНП “Екологія” на 2025-2029 н.р. доцільно, крім членів проєктної групи, вказати групу забезпечення. 3. Впровадити практику залучення експертів галузі-партнерів міжнародних проєктів з якими працює кафедра екології та біомоніторингу до удосконалення програмних результатів навчання з 2025 н.р. 4. Рекомендується в матеріалах обговорення ОНП “Екологія” проводити аналітичні звіти за результатами розгляду проєктів, це сприяло б систематизації змін. Адже на сайті ЧНУ відсутні документи, які б інтегрували хід та результати процесу обговорення ОНП. Тому доцільно запровадити практику формування інтегрованих звітів за результатами обговорення змін в ОНП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Рекомендується гаранту ОНП “Екологія” під час чергового її перегляду розглянути доцільність надання дослідницькій роботі аспірантів офіційності через запровадження науково-дослідницької (польової) практики. 2. Рекомендується продовжити практику набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок “soft skills”. 3. Активізувати роботу з ознайомлення здобувачів вищої освіти щодо можливостей проходження закордонних практик і стажувань. 4. Розширити коло контактів з сільськогосподарськими підприємствами (агрохолдингами, фермерськими господарствами), які посилять підготовку здобувачів вищої освіти з питань агроекології і створять для них умови проходження виробничої практики. 5. Пропонується звернути увагу на посилення програми академічної мобільності та впровадження дуальної форми освіти.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Рекомендується більш широке впровадження елементів неформальної освіти, зокрема заохочення аспірантів до опанування курсів на платформах дистанційного навчання, участі у семінарах, тренінгах та розглянути можливість спрощення Процедури визнання результатів неформальної освіти в межах окремої дисципліни. 2. Низька активність здобувачів у неформальній та інформальній освіті, а також відсутність практики визнання результатів навчання і кваліфікацій, отриманих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Рекомендується активізувати роботу щодо обміну здобувачами, запровадити на практиці визнання ПРН, отриманих в інших закладах вищої освіти або на інших ОНП, зокрема у закордонних університетах з перезарахуванням результатів навчання. 3. Рекомендується НПП в межах своїх ОК ОНП “Екологія” активніше залучати здобувачів до академічної мобільності та стимулювати навички, отримані під час такого навчання в межах заявленої ОНП. Зазначені рекомендації підсилять якісні характеристики ОК за цим критерієм. Гаранту ОНП і групі забезпечення заохочувати аспірантів до реалізації права на академічну мобільність. 4. Рекомендується розглянути можливість підвищення активності здобувачів у неформальній та інформальній освіті шляхом популяризації і залучення здобувачів до навчання на безкоштовних освітніх платформах, зокрема, Prometheus, Coursera, EdEra та ін. 5. Рекомендується підвищувати мотивацію здобувачів до участі в програмах академічної мобільності, особливо з огляду на широкі можливості міжнародної співпраці ЧНУ імені Юрія Федькова з різними освітніми закладами і науково-дослідними установами.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Не у всіх силабусах і робочих програмах ОК ОНП “Екологія” оновлено список публікацій НПП. Рекомендується під час наступного перегляду ОНП, при оновленні силабусів і робочих програм ОК актуалізувати список власних досліджень та методичних розробок НПП. 2. З метою підвищення інформативності робочих навчальних програм (силабусів) рекомендовано розміщувати на титульних сторінках зазначених документів QR-коди, які міститимуть анотовану інформацію щодо особливостей курсу та контактну інформацію. 3. Зважаючи на досягнення в галузі міжнародної мобільності та участі НПП у грантових освітніх і наукових проєктах, пропонується продовжувати і посилювати участь НПП, аспірантів у міжнародних програмах академічної мобільності, стажуваннях та підвищенні кваліфікації за кордоном, що дозволить забезпечити більш широке застосування міжнародного досвіду в освітньому процесі та наукових дослідженнях. Гаранту у співпраці з відділом міжнародних зв'язків рекомендується впровадити з 2025–2026 н. р. ОНП міжнародної кредитної (в тому числі дистанційної) мобільності аспірантів. 4. Сприяти подальшій інтернаціоналізації ОНП через залучення іноземних фахівців та лекторів до викладання (гостьові лекції, тощо), проведення круглих столів, конференцій. 5. Пропонується посилити залучення здобувачів до міжнародних програм, зокрема в онлайн-форматі, що дасть їм можливість долучатися до глобальних ініціатив навіть в умовах обмежень. Одночасно важливо здійснювати роз'яснювальну роботу серед здобувачів щодо значення міжнародного досвіду для їхнього навчання і кар'єрного росту. Це можна реалізувати через інформаційні розсилки, зустрічі на наукових гуртках та інші комунікаційні канали. Підвищення зацікавленості у міжнародній мобільності сприятиме розвитку навичок здобувачів і відкриє нові можливості для їхнього особистісного та професійного зростання.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Для підвищення компетенцій НПП і аспірантів у використанні нового сервісу Strike Plagiarism і Turnitin та забезпечення ефективної перевірки дисертаційних робіт, а також зменшення ймовірності технічних помилок рекомендується організувати тренінг для НПП, аспірантів та відповідальних осіб щодо використання Strike Plagiarism і Turnitin. 2. Рекомендується залучати аспірантів до складання та обговорення питань для проведення анкетування щодо об'єктивності оцінювання навчальних результатів. 3. Рекомендується в анкеті для опитування здобувачів вищої освіти щодо якості викладання в університеті передбачити відкриті питання (пропозиції щодо удосконалення ОНП, ОК, виявлення недоліків, пропозиції застосування тих чи інших методів навчання), що дозволить враховувати думки здобувачів для удосконалення освітнього процесу.

Критерій 6. Людські ресурси

1. При перегляді «Положення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад у ЧНУ» включити вимоги ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (стаття 10, п.3). 2. Продовжувати сталу практику анкетування аспірантів щодо залучення роботодавців до освітнього процесу.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Рекомендується відповідальним структурним підрозділам в термін до початку 2025/2026 н.р. розробити конкретний алгоритм протидії таким окремим проявам дискримінації як сексуальне домагання, мобінг і харасмент. 2. Адміністрації ЗВО впродовж 2025 року продовжувати діяльність з покращення доступності навчальних корпусів особам з особливими освітніми потребами. 3. Рекомендується розширити перелік інформації про наявне матеріально-технічне забезпечення ОНП “Екологія”, а також позааудиторну діяльність здобувачів вищої освіти на сторінці кафедри екології та біомоніторингу. 4. Рекомендується розглянути можливість розширення ресурсів психологічної підтримки для здобувачів ОНП “Екологія”. У зв’язку із значним психологічним тиском доцільно проводити фоновий моніторинг психологічного стану здобувачів, щоб своєчасно виявляти потреби у додатковій допомозі. 5. Рекомендується впродовж навчального року розглянути можливість залучення здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти до органів студентського самоврядування, що буде сприяти їх професійному та особистому розвитку, а також посилить вплив аспірантів на студентське життя ЗВО.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. Рекомендується Центру забезпечення якості освіти запровадити практику оприлюднення на сайті ЧНУ інформації щодо консолідованих результатів реагування внутрішньої системи якості ЗВО на визначені недоліки та запропоновані рекомендації з урахуванням усіх акредитацій, що пройшли в університеті. Термін реалізації – до початку 2025-2026 н.р. 2. Гаранту ОНП “Екологія” в термін до початку 2025-2026 н.р. рекомендується запровадити окремі анкетування для роботодавців на сайті кафедри екології та біомоніторингу, що сприятиме більш ефективній взаємодії зі стейкхолдерами та врахуванню їхніх пропозицій в удосконаленні ОНП. 3. Продовжити сталу практику опитування стейкхолдерів – роботодавців, НПП, випускників і аспірантів для вчасного забезпечення оновлення ОНП “Екологія”.

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. Рекомендується гаранту ОНП “Екологія” на сторінці, де розміщений проєкт ОНП на 2025-2026 н.р., забезпечити публікацію кінцевої дати його обговорення в термін не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення цієї процедури. 2. Рекомендується продовжити позитивну практику своєчасного оприлюднення й оновлення інформації про ОНП “Екологія” на офіційному сайті ЧНУ, сайті факультету і web-сайті кафедри екології та біомоніторингу. 3. Рекомендується забезпечити доступність усіх проєктів ОНП “Екологія”, а також відгуків і рецензій до них, що лише підсилить прозорість процедур періодичного перегляду ОНП.

Критерій 10. Навчання через дослідження

1. Науковим керівникам здобувачів активізувати роботу з написання та публікації статей здобувачів у періодичних наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукових базах Scopus та Web of Science протягом 2025/2026 н.р. 2. Підтримувати і розвивати наукову школу професорів Костишина С.С., Руденко С.С., Федоряк М.М., Жук А.В., які зробили значний внесок у розвиток спеціальності “Екологія” та ОНП “Екологія”.

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	ГЕР 10 ID 38605.pdf	P+OUbhkqnPJbMRjUDvOhw772oTMkvdRjxWI3/8m Qs94=

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ГОЛУБ ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ